

LA DIVERSIDAD EN LA INVESTIGACIÓN HUMANÍSTICA

Ernesto Cutillas Orgilés
(Coordinador)

UA

UNIVERSITAT D'ALACANT
UNIVERSIDAD DE ALICANTE
Facultat de filosofia i Lletres
Facultad de Filosofía y Letras

**LA DIVERSIDAD
EN LA INVESTIGACIÓN
HUMANÍSTICA**

**LA DIVERSIDAD
EN LA INVESTIGACIÓN
HUMANÍSTICA**

**V Jornadas de Investigación de la
Facultad de Filosofía y Letras
de la Universidad de Alicante**

(Alicante, 26 y 27 de marzo de 2015)

**Coordinador:
Ernesto Cutillas Orgilés**

COMITÉ CIENTÍFICO

Juan Antonio Barrio Barrio	Juan Francisco Mesa Sanz
Ernesto Cutillas Orgilés	Alicia Mira Abad
Helena Establier Pérez	Mónica Moreno Seco
Anna Isabel Esteve Guillen	Jorge Olcina Cantos
Ignasi Grau Mira	Fernando Prados Martínez
Rosa Ana Gutiérrez Lloret	Francisco Sevillano Calero
M ^a Carmen Irlés Vicente	José Ramón Valero Escandell
Francisco Javier Jover Maestre	Rafael Zurita Aldeguer

© De los textos: sus autores

© De esta edición: Facultad de Filosofía y Letras. Universidad de Alicante

Edición a cargo de COMPOBELL, S.L. Murcia

ISBN: 978-84-944757-8-8

Depósito Legal: MU 319-2016

Composición e impresión: COMPOBELL, S.L. Murcia

Impreso en España - *Printed in Spain.*

Exención de responsabilidad: la responsabilidad sobre los trabajos aquí publicados recae en exclusiva sobre los autores/as de cada uno de ellos.

No está permitida la reproducción total o parcial de esta obra, ni su tratamiento informático, ni la transmisión de ninguna forma o por ningún medio, ya sea electrónico, mecánico, por fotocopia u otros medios, sin el permiso previo y por escrito de los titulares del Copyright.

ÍNDICE

INTRODUCCIÓN	11
HISTORIA Y POESÍA EN LA OBRA DE VICENTE QUIRARTE	13
<i>Ignacio Ballester Pardo</i>	
EL DESARROLLO LOCAL INTEGRAL DE LA CIUDAD DE ALICANTE DESDE LA PERSPECTIVA DE LA VULNERABILIDAD URBANA.....	21
<i>Juan López Jiménez</i>	
EL SINCRETISMO RELIGIOSO EN LAS PRIMERAS OBRAS DE ALEJO CARPENTIER Y LYDIA CABRERA.....	31
<i>Arantxa C. Ferrández Vidal</i>	
LOS ESPACIOS PARA EL OCIO DE LA OLIGARQUÍA ALICANTINA EN EL SIGLO XIX.....	39
<i>María Teresa Riquelme Quiñonero</i>	
ELEMENTS LITERARIS EN LA MÚSICA DEL COMPOSITOR AMAND BLANQUER (1935-2005).....	47
<i>Àngel Lluís Ferrando Morales</i>	
LA ENSEÑANZA DEL ESPAÑOL COMO LENGUA EXTRANJERA EN ITALIA.....	55
<i>Elvira Gariano</i>	
EL PERIODISMO, OFICIO VERTEBRADOR EN LA PRIMERA OBRA DE AZORÍN (1893- 1898)	61
<i>Juanjo Payá Rico</i>	
LA RENOVACIÓN DE LA ILUSTRACIÓN GRÁFICA ALICANTINA Y LA ECLOSIÓN DEL ART DÉCO EN DOS CARTELES DE LES FOGUERES DE "SAN CHUAN"	69
<i>Pablo Sánchez Izquierdo</i>	

EL TESTAMENTO DE DAMIANA ESCRIVÁ, UN MODELO DE DOCUMENTO FORAL EN EL AÑO 1713	79
<i>Antonio Ropero Mérida</i>	
EL COS COM A REPRESENTACIÓ DEL DOLOR EN TRES POEMARIS DE VICENT ANDRÉS ESTELLÉS.....	87
<i>Irene Mira Navarro</i>	
LA HISTORIOGRAFÍA MARXISTA OCCIDENTAL EN LA CRISIS DE LA MODERNIDAD (1968-2015). CUESTIONES TEÓRICO-METODOLÓGICAS	95
<i>Álvaro Castaños Montesinos</i>	
EL DESCENSO DEL CONSUMO DE AGUA DOMÉSTICA EN EL LITORAL DE ALICANTE...	101
<i>Álvaro Francisco Morote Seguido</i>	
LA MATERIALIZACIÓN DE LA QARI'A: ANTECEDENTES, OBJETIVOS, ESTADO ACTUAL Y METODOLOGÍA	109
<i>Diana López Arroyo</i>	
APROXIMACIÓN AL ESTUDIO ARQUEOLÓGICO DE LA CONSTRUCCIÓN CON TIERRA Y A SU APLICACIÓN A LA ARQUITECTURA PREHISTÓRICA.....	123
<i>María Pastor Quiles</i>	
EL OTRO LADO DE LOS BOMBARDEOS EN LA GUERRA CIVIL ESPAÑOLA: UN PROYECTO DE INVESTIGACIÓN SOBRE LOS ATAQUES AÉREOS DE LA AVIACIÓN REPUBLICANA SOBRE LA RETAGUARDIA SUBLEVADA.....	131
<i>Juan Boris Ruiz Núñez</i>	
GÉNESIS DE UNA INVESTIGACIÓN: DE LA ESTÉTICA A LA DECONSTRUCCIÓN	139
<i>Esther Zarzo Durá</i>	
LOS HÉROES GRIEGOS EN LA LITERATURA JUVENIL DEL S. XXI	147
<i>Daniel Ortiz García</i>	
GESTIÓN DEL PATRIMONIO INMATERIAL: LA PRESENCIA DE LA MÚSICA PARA BANDA EN LOS ESTUDIOS ACADÉMICOS ESPAÑOLES.....	157
<i>Alberto Cipollone Fernández</i>	
LA IMAGEN CREADA EN LA PRENSA ESPAÑOLA SOBRE LOS PROCESOS DE TRANSICIÓN A LA DEMOCRACIA EN LAS DICTADURAS DEL CONO SUR LATINOAMERICANO A FINALES DEL SIGLO XX.....	167
<i>Diego Ortega Martínez</i>	

ELITS, CENTRES DE PODER I TERRITORI TARDOANTIC ENTRE ELS RIUS SERPIS I SEGURA (SS. V-VIII).....	173
<i>Jesús Peidro Blanes</i>	
ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL I LA NOVA NARRATIVA FANTÀSTICA	183
<i>Maria Martínez Pérez</i>	
CARACTERIZANDO EL POSTALAYÓTICO BALEAR (550 – 123 a.C.): ARQUITECTURA DOMÉSTICA Y SOCIEDAD BAJO ÓRBITA PÚNICA	191
<i>Octavio Torres Gomariz</i>	
PERIODISMO EN LA ESPAÑA DEL SIGLO XIX: EL ROMANTICISMO EN EL ARTISTA	199
<i>Nadía Rebeca Vaíllo Garri</i>	
IGLESIA, ESPIRITUALIDAD Y MATERIALIDAD EN EL MEDIODÍA DEL REINO DE VALENCIA (SIGLO XIV E INICIOS DEL SIGLO XVI).....	205
<i>Ana Isabel Castro Carbonell</i>	
VIOLENCIA, NEGOCIO E IDENTIDAD EN UNA SOCIEDAD DE FRONTERA. ORIHUELA, FINES S. XIV-FINES S. XV.....	213
<i>José Carlos López García</i>	

ELEMENTS LITERARIS EN LA MÚSICA DEL COMPOSITOR AMAND BLANQUER (1935-2005)

Àngel Lluís Ferrando Morales
Programa de doctorat en Filosofia i Lletres
Departament de Filologia Catalana
 angel@angelluisferrando.com

RESUM

Els textos literaris representen una part important del material del qual fa ús el compositor alcoià Amando Blanquer Ponsoda (1935-2005) en moltes de les seues composicions. La influència de la literatura en la seua producció es palesa en els títols de les composicions, de les seccions internes i, fins i tot, per la terminologia de l'àmbit literari que podem observar en algunes de les seues creacions. L'ordenació i classificació d'aquestes relacions entre la música de Blanquer i el fet literari és l'objectiu d'aquesta comunicació.

Paraules clau: Amando Blanquer, literatura comparada, música, fonts literàries, fons musicals.

ABSTRACT

Literary texts represent a significant part of the material it uses the composer Amand Blanquer Ponsoda (1935-2005) in many of his compositions. The influence of literature in his production is evident in the titles of their own compositions, the sections and even the taste for literary terminology in some of his creations. The study and classification of relationships between Blanquer's music and the world of the literature is the objective of this communication.

Keywords: Amand Blanquer, comparative literature, music, literary sources, musical sources.

1. INTRODUCCIÓ

El cas del compositor Amand Blanquer Ponsoda (1935-2005) invita a una reflexió pel que respecta a les manifestacions humanístiques en general i literàries en particular.¹

¹ Vegeu en aquest sentit les paraules clarificadores de Josep Rovira en la seua coneguda publicació *Compositores contemporáneos valencianos* (1987) citades pel seu biògraf Adrián Miró, que fan esment a «su

Aquest element literari, força variat, és ben present en la seua producció i representa una característica peculiar de la seua activitat compositiva, que si bé no va tenir un caràcter exclusivament professional, va constituir una vocació intrínseca a la seua personalitat. A més de la presència física dels textos com a elements constitutius de la seua música en moltes ocasions, la inspiració ha estat també en la lectura o l'admiració i impressió del músic per alguns dels creadors de les lectures que l'acompanyaven des de la solitària infantesa i la difícil adolescència a l'Alqueria de Poble Nou (Cocentaina) a conseqüència d'un brot de paràlisi infantil que va afectar perillosament la seua mobilitat. Mes endavant, ja a Alcoi, «como el correr y la pelota le estaban vetados, su espíritu descubre el mundo maravilloso de los libros» (Miró 1984: 13) i es converteix, doncs, en un àvid lector de textos ben diversos, la qual cosa el duu a afirmar rotundament: «Creo que mi actitud y mi obra siempre estaran marcadas por las vivencias de mi niñez» (Miró 1984: 11).

Aquesta circumstància dolorosa, esdevindrà finalment beneficiosa per al futur de Blanquer, posant-lo en contacte íntim amb la música i la literatura alhora. Aquesta influència espiritual, com assenyala el propi compositor, duu Blanquer a una comunió extraordinària amb el fet literari el qual, d'una o d'altra manera, és traduït en presència explícita, ofrenada, suggerida o evocada dins la seua producció musical. En el primer dels casos, trobem una quantitat important de textos literaris directes, extrets de manifestacions ben diverses com ara la poesia, el teatre, la novel·la i, fins i tot, l'assaig. En el segon grup, de característiques similars, localitzem un bon nombre de composicions les quals, tot i no contenir cap text, duen en el seu títol, la seua estructura, els elements temàtics, harmònics, rítmics, tímbrics o purament per processos d'analogia, una traducció del «clima poético que campea con armonía sublime en las páginas literarias» (Miró 1984: 77). Un darrer conjunt de referències el trobem, finalment, en un pla encara més subtil, on l'univers literari es reflecteix en detalls com la denominació dels moviments o la terminologia emprada en el matisos agògics.

L'objectiu d'aquest treball és fer un recorregut invers –necessàriament sintètic i una mica atapeït per haver de cenyir-nos a l'espai del que disposem–, des del pla més subjectiu fins el més objectiu, des d'aquells elements literaris implícits en la seua música fins als més explícits de la seua producció.

2. L'ELEMENT LITERARI SUGGERIT O EVOCAT

La primera de les aproximacions pertany a l'àmbit subtil de l'evocació, de l'element suggerit, de la imatge literària que podem intuir en el nom de la composició, pels títols emprats en les diferents seccions dels quals es compona o simplement per l'ús d'una terminologia propera a la manifestació i la teoria literàries. En aquest apartat podem incloure un bon grapat d'exemples,² entre els quals trobem les seues obres de joventut

trayectoria musical personalísima y alejada, conscientemente, de tendencias y etiquetas, exhibiendo, a la vez, un extraordinario dominio del oficio musical» (Miró 2001: 42-43). Igualment cal afegir, el «carácter humanístico de su música» i la seua «declarada sinceridad estética», varies vegades subratllada per la crítica (Miró 2001: 60-61).

2 Tota la seua producció apareix classificada i ordenada en el treball monogràfic de Marisa Blanes (2006) el qual, tot i ser una aproximació i anàlisi centrada en la seua producció pianística, ha esdevingut el catàleg complet de referència a hores d'ara.

Fiesta gitana (1952), un esbós de poema simfònic per a banda,³ la *Suite blanca* (1955, revisada en 1985) per a orquestra⁴ i, poc després, *Hoja de álbum* (1957, versió d'orquestra de l'autor de 1985) també per a banda en la seua versió original. Vindrien després *Tres piezas breves* (1960) per a piano,⁵ *Sonatina* (1963-64) per a violí i piano⁶ –versió per a flauta i piano de Rafael Casasempere Jordà de 2001–, *Simfonia muntanyenca* (1965) per a orquestra,⁷ *Elegía* (1959) per a violoncel i piano –versió per a violoncel solista i orquestra de 1969 amb versió per a flauta en sol i piano de Rafael Casasempere Jordà de 2001–, *Abracadabra* (1973) per a conjunt de cambra, *Impresiones lúdicas* (1975) per a guitarra,⁸ *Sonatina naif* (1979) per a piano,⁹ *Suite Galaica* (1979) per a guitarra –versió de l'autor per a orquestra de corda del mateix any–,¹⁰ *Sonatina Jovenivola* (1976) per a flauta i piano –també en versió de Gregorio Castellano per a saxo alt i piano de 1990 i que conté el tema escollit pel compositor Ferrer Ferran per a la seua obra *Variaciones sobre un tema de Blanquer* (1995)¹¹ o les *Peces heràldiques* (1978) per a dues trompes i piano.¹²

Podem també observar aquesta tendència en peces de l'àmbit de la música per a la Festa de Moros i Cristians –present de manera reiterada en el quefer compositiu del músic, amb desigual intensitat, però–, concretament en les marxes mores *L'ambaixador* (1958), *El somni* (1988) i en les cristianes *Aleluya* (1958) i *Salmo* (1962) –les quatre en versió de banda simfònica i les dues centrals també d'orquestra de 1992–, així com en la *Suite litúrgica* (1976) per a metalls i percussió,¹³ els *Tres salms sense paraules* (1977) –que donaran origen al *Tríptic per a banda* en 1979 i al *Tríptic orquestral* en 1983–,¹⁴ les *Invenções para orquesta* (1982-83) i *Invenções para banda* (1995),¹⁵ *Gloses* (1987) per a orgue –que es desenvoluparà en dues obres posteriors, *Gloses II* (1989) per a banda i *Gloses III* (1990) per a orquestra–, *Dédalo* (1977) per a clarinet i piano –versió de clarinet

3 L'aspecte literari és força present en la gènesi de la música programàtica, constituint l'element generador principal d'aquest tipus de composicions en molts casos.

4 Els quatre moviments de la suite presenten els suggerent títols de *El sueño del ogro*, *Marcha del soldadito de plomo*, *El castillo blanco* i *El bosque encantado*.

5 La segona de les peces (*Berceuse*) evoca les cançons de bressol amb una coneguda melodia tradicional de la serra d'Aitana, usada també per Oscar Esplà (Blanes 2006: 195).

6 El segon dels sis moviments de la composició rep el nom de *Cantilena*.

7 Tot i que dins de la forma simfònica per excel·lència, la simfonia per a orquestra, presenta una estructura assimilable a la del poema simfònic. Els títols dels seus moviments, corroboren aquesta vinculació: *El clam de les muntanyes*, *Nocturn dels cantils en pau* i *Als cims d'Aitana* (Miró 1984: 58).

8 També amb una *Cantilena* en el seu quart moviment i uns *Requiebros* en el moviment anterior.

9 Els títols dels tres moviments d'aquesta composició per a joves, presenten una vinculació programàtica clara amb el món infantil: *El paseo*, *Durmiendo a Pepirola* i *Jugando al escondite*.

10 La qual inclou una *Cantiga* en el moviment central.

11 Amb les tres imatges bucòliques enunciatades en els tres moviments, anomenats respectivament *Locell irisat*, *Petita ègloga* i *Roda la sínia*.

12 El segon moviment duu per títol *Madrigal*.

13 Es tracta d'una exaltació del món litúrgic. Pel que fa als títols de cada un dels cinc moviments dels quals consta, presenta referències literàries explícites en *Aleluya*, la seqüència del *Dies irae* i el *Gran Hallel*, coneguda denominació hebraica del salm 136 (135).

14 La composició, a més de l'al·lusió directa al salteri en el seu títol, inclou un *Coral* en la denominació del segon moviment.

15 Una de les invencions s'adjectiva com *Elegíaca*.

i orquestra de corda del mateix any– o *Celístia* (1990) per a violí, violoncel i piano,¹⁶ les dues darreres per les seues ressonàncies mitològiques i astrals, relacionades amb la tradició literària i la ciència escrita. Tanca aquest grup *Música per a un centenari* (1997), composició per a banda simfònica amb un *madrigal galant* en el segon dels seus tres moviments.

3. LA CREACIÓ LITERÀRIA COM A MATERIAL DE PARTIDA IMPLICIT

En un segon estadi, trobem dins l'extensa producció del músic alcoià, creacions que al·ludeixen de manera específica a autors, estructures i/o obres literàries, tot i que la plasmació d'aquesta presència no està fixada en cap text que acompanya la música. Composicions com ara el *Cuaderno de Monóvar* (1974) –homenatge a José Martínez Ruiz «Azorín» (1873-1967)–, el *Concierto para guitarra y orquesta* (1974, revisat el 1990) –homenatge a Juan Ramón Jiménez (1881-1958), concretament a les pàgines de *Platero y yo*, també en versió per a guitarra i piano amb la figura de Jiménez encara més present pel que respecta a la dedicatòria explícita del títol–, els *Quatre preludis per a piano* (1975) –sugerits per uns poemes de *Les roses marginals* (1965) de Joan Valls¹⁷ o *Entornos* (1997), amb uns poemes homònims d'Adrián Miró (1923-2011) com a rerefons, són un bon exemple.¹⁸ Per a evocar Azorín calia «sugerir el estilo nervioso, la visión de lo esencial, la frase concentrada, la poetización de lo minúsculo que caracterizan la delicada escritura del más meticuloso y detallista de nuestros escritores» (Miró 1984: 74). En el cas de Jiménez era important fugir conscientment de l'element folklòric per tal de mostrar la part més humana del relat, semblant al tractament elegit per als preludis pianístics inspirats en la poesia de Valls i a la qual s'uneix, finalment, el coneixement mutu d'entorns geogràfics i sensacions en el cas dels versos de Miró.

Un cas ben evident de la comunió estructural amb les manifestacions literàries el representa *Oda a Manuel de Falla* (1977) per a clavecí o piano solista, dos percussionistes i corda la qual, a més del títol, mostra les tradicionals parts d'aquesta forma lírica clàssica: *estrofa*, *antistrofa* i *épo*do. Una interacció força interessant i que cal destacar. Malgrat tractar-se del llistat més breu dins dels tres apartats que hem establert, aquestes obres musicals palesen una relació personalíssima amb la música i evidencien el poder generador del fet literari en la producció de Blanquer, més enllà de la seua existència real en la partitura.

16 Composició articulada en cinc parts amb noms respectius de les constel·lacions estel·lars de ressonàncies mitològiques: *Cefeo*, *Andròmeda*, *Perseo*, *Oríon* i *Casiopea*.

17 Els títols dels quatre preludis es corresponen amb el dels quatre poemes evocats per la música: *Letern clarobscur*, *Impressió estival*, *Averany de la nit* i *Aquell món de joguina* (Valls 1981: 304, 299, 292, 306).

18 A més de concloure amb un *Coral*, versió instrumental de la tradicional *Serra de Mariola*. Els dos poemes de Miró serveixen per a il·lustrar una sèrie gràfica de les muntanyes alcoianes del pintor Luis Solbes (Miró 2001: 75-76).

4. LA PRESENCIA EXPLÍCITA DEL TEXT LITERARI

A banda de les referències bíbliques i litúrgiques directes,¹⁹ de naturalesa més genèrica, el textos d'autor són veritablement importants en l'esdevenir creatiu del nostre compositor. Escriptors coetanis al músic com ara els valencians Xavier Casp (1915-2004) en la *Cantata valenciana de l'ànima del cor* (2002-2003) per a banda simfònica i cor mixt sobre tres poemes homònims,²⁰ Maria Beneyto (1925-2011) amb els quatre poemes de *L'infant de les quatre estacions*,²¹ un encàrrec del propi compositor per a ofrenar-los al seu fill primogènit (Miró 1984: 56), o Josep-Antoni Ferrer Perales (1943) amb el textos de la cantata per a cor i orquestra *Quasi oliva speciosa* (2001-2002), encàrrec dels Clavaris de la Mare de Déu del Olivar i estrenada a Alaquàs en juny de 2002,²² són una mostra notable d'aquesta pràctica. Menció a banda mereixen les nombroses col·laboracions amb l'esmentat poeta Joan Valls Jordà (1917-1989), amic personal del compositor, com ara en la *Cantata de Nadal* (1976-1977),²³ la *Sinfonia Coral (Niño Universal)* de 1981,²⁴ el *Prec a Sant Jordi* (dins la *Missa a Sant Jordi* de 1981-82) o les cançons *Canta la Verge* (1964)²⁵ i *Tres cançons sentimentals* (1967);²⁶ o, finalment, amb el seu biògraf Adrià Miró, els textos del qual estan presents en obres com els *Impromptus a María Luisa* (1984).²⁷

Tot seguint amb l'àmbit valencià, trobem textos d'autors de generacions anteriors com ara Jacinto Labaila (1833-1895) en *Villancico ingenuo* (1956) i en les *Quatre cançonetes valencianes* (1964),²⁸ Maximiliano Thous (1875-1947) en dues de les *Cançons per a l'escola* (1988) per a veus blanques i instruments escolars²⁹ o Miguel Duran Tortajada (1883-1947) en la tercera cançó de la mateixa composició,³⁰ als qui s'ajunten una nòmina de literats nacionals encapçalada cronològicament per Gustavo

19 Per exemple, el motet *Exultate Deo* (1998) i la invocació litúrgica *Tu es sacerdos* (s.d.), les dues per a orgue i cor mixt, l'adaptació dels *Dos villancicos al Santísimo Sacramento* (1974-75) de compositor barroc valencià José Pradas, el salm 142 (141) de David en *De profundis* (1996-97) o els textos de l'ordinari de la missa catòlica en castellà (*Missa a Sant Jordi*, 1981-82, també en versió per a orgue i cor de 1990) al qual s'uneixen en el cas de Blanquer una marxa d'entrada, l'oració del pàrenostre, una elegia per a la comunió i un *Prec a Sant Jordi* final, amb una selecció d'un text de Joan Valls (1981: 172-173).

20 *Passió serena, A l'aire del goig i Concòrdia vital* (Casp 2007 II: 649-656). Blanquer també usa un text breu de Casp en la darrera de les *Cançons per a l'escola*, titulada *Roda la mola*.

21 *Una flor per a tu, Lluna d'estiu, Una fulla en la tardor i L'home del fred*.

22 Dividida en tres parts: *La llum com l'aurora, Nascut de dona i L'arbre de la vida*.

23 Estrenada en 1980, està estructurada en tres grans seccions titulades respectivament *El nen que du la veritat, Clam d'Alleluia i L'alba aclaridora* (Ferrando 2015a: 43-44).

24 Aquesta composició de grans dimensions, articulada com una mena de cantata per a cor i orquestra, presenta sis moviments: *El niño pide amor, Clamor de esperanza, Tierno arbolillo, Alba de promisión, Manchas negras i Las madres*.

25 Vegeu Ferrando 2015a: 38-39.

26 *Tonada de joventut, Cançoneta del foc secret i La viudeta*.

27 A partir d'un poema del seu recull *Autorretrato* (1970), les quatre breus composicions es titulen com els versos: *El aire en tus pupilas, Tu corazón de nube, La música en tus ojos i Los cristales rojos* (Miró 2001: 19).

28 També en una doble versió per a quatre veus mixtes i per a tres veus blanques. Inclou els poemes titulats *La florera, Naturales, La muntanya i Visanteta*.

29 *Cançó del rogle i Cançó de la llavandera*.

30 *A la non non*.

Adolfo Bécquer (1836-1870) amb sis de les seues *Rimas*³¹ dins *Ariettas becquerianas* (1988) per a soprano i piano, Joan Maragall (1860-1911) amb la composició homònima *Cant espiritual* (2001) per a cor mixt i orgue, de bell nou Juan Ramón Jiménez amb la breu composició *Jardín* per a soprano i piano (1965) o Rafael Alberti (1902-1999) amb *Canciones marineras* (1960) per a soprano i orquestra –o piano–, amb una versió anterior de tres de les quatre cançons per a cor mixt a quatre veus.³²

La inspiració també ha estat en autors internacionals com ara el mexicà Amado Nervo (1870-1919) en *Tríptico de juventud* (1969) per a quatre veus blanques,³³ o en la barreja especialíssima de la qual fa ús Blanquer en *De profundis* (1996-1997), on a més del text del salm 142 (141) «Oració d'un perseguit» de David en versió catalana, interaccionen textos de Miguel de Unamuno (1864-1936),³⁴ Rainer Maria Rilke (1875-1926) amb la traducció castellana del seu conegut poema «Oh Sage, Dichter, was du tust? – Ich rühme»³⁵ i l'adagi «callar es más que no hablar», extret dels pensaments del teòleg italià Romano Guardini (1885-1968), al qual recorreix el compositor per crear una ambientació dramàtica, força densa, exigint més de quaranta segons d'introspecció a tots els intèrprets fins la dissolució total de la tensió interpretativa.

Pel que respecta als autors medievals, trobem exemples d'Ausiàs March (1397-1459) en les composicions *Ausiàs March en concert* (1988) i *Cants d'amor i mort* (1990) de les quals ja se'n hem ocupat (Ferrando 2015b), Juan de Mena (1411-1456) amb *Tres fábulas de fortuna* (1980) sobre unes estrofes centrals de *Laberinto de Fortuna*, Joan Roís de Corella (1435-1497) amb la cantata *Vida de María* (1979-1981) per a solistes vocals, cor i orquestra (Ferrando, en premsa) i, finalment, Joanot Martorell (1413-1468) amb les dues grans obres que tenen com a base el *Tirant*: la cantata escènica *Tríptic de Tirant lo Blanc* (1990), amb una selecció de textos de Josep Palacios i l'òpera *El triomf de Tirant* (1992) amb llibret dels germans Josep Lluís i Rodolf Sirera.

A tot aquest llistat poderós i consistent caldria afegir, a més, els textos anònims o d'inspiració popular que nodreixen les seues cançons –*Luna lunita* (1956), *Canción de trilla* (1958), *De quin coloret la vols* (1959), *Serra de Mariola* (1959), *No soy yo* (1964), *Romance de la lavandera* (1969) o *Iru Euskal Abesti* (1976)–, els quals no devem deixar de banda si volem il·lustrar el perfil marcadament humanista del compositor. El Nadal, per exemple, que tantes vegades ha seduït Blanquer (Ferrando 2015a: 38-44), aporta també lletres tradicionals –*Tríptic madalenc* (1969),³⁶ *La nit de Nadal* (1977), ¡*Oit Betlem!* (1977), *Madre en la puerta hay un niño* (1977), *El desembre congelat* (1978) o *Retablo de Navidad* (1979)– i

31 *Fingiendo realidades, Llegó la noche, Lejos y entre los árboles, La gota de rocío, Es un sueño la vida i Al ver mis horas de fiebre.*

32 *Don Diego sin don, Mar, La niña se va al mar* (en les tres versions), a les quals s'afeg ¡Por el mar, la primavera! en la versió per a veu i orquestra o piano respectivament.

33 Que inclou els textos de caire infantil titulats *El puente, Al pasar por el puente i El barquito de papel.*

34 Cinc versos de la darrera secció de l'extens poema *El Cristo de Velázquez* (1920) de l'intel·lectual bilbaí, els quals se superposen al text del salm a càrrec de les dones del cor: «Tu sobrenaturalizaste, el hombre / lo que era natural, humanizándolo. / Selvas, montañas, mares y desiertos, / confluyen a tu pecho, y en ti abarcas / rocas y plantas, bestias, peces y aves».

35 «Dime, poeta, ¿cuál es tu ejercicio? –Yo celebro»

36 També en versió per a quintet de vent (1985) i per a cor mixt i orquestra (1988).

fins i tot uns anònims del Segle d'Or: *Airecillos de Belén*, extret d'un recull cordovés de 1677 i *Tortolilla que llevas*, un *villancico* del monestir madrileny de les Descalzas Reales, publicat en un plec solt en 1694. Tots dos compostos i estrenats en 1964 (Ferrando 2015a: 42-43).³⁷

5. CONCLUSIONS

Sembla clar que l'element literari com a material generador dins la producció de Blanquer té una importància contrastada. A l'aproximació realitzada al corpus musical que presenta aquesta vinculació, estructurada en tres tipologies, s'uneix la passió per la literatura del compositor que no va deixar de generar propostes interdisciplinàries fins el seu traspàs, algunes inconcluses o solament projectades. A tall d'exemple, cal esmentar que en els darrers anys de la seua vida, la idea de fer una nova òpera sobre el personatge de *La Regenta* de Clarín –sens dubte una de les obres fonamentals de la literatura en llengua castellana– va estar en el seu pensament, entre d'altres projectes d'aquesta influència espiritual tan personal. Potser se'ns ha escapat alguna referència més, però el llistat és, si més no, sorprenent fins ací i la seua varietat d'estils, èpoques i vincles manifestos o no, admirable.

Sense renunciar en absolut a cap influència ni motiu d'inspiració, la presència d'autors valencians és, però, notable i abraça des dels emblemàtics escriptors medievals fins els coetanis de Blanquer, molts d'ells ben actius dins l'àmbit lingüístic de la nostra geografia. Comptat i debatut, amb un catàleg que inclou gairebé dues-centes obres originals, quasi una cinquantena mantenen alguna relació amb el fet literari i les seues manifestacions diverses, d'una o d'altra manera, entre les quals s'hi troben les més ambicioses de la seua producció: una òpera, cinc cantates, una missa, un salm i una simfonia coral.

6. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- BLANES NADAL, Mª LUISA (2006): *Amando Blanquer: vida y obra. Una aproximación a su repertorio pianístico*. Alicante: Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert.
- CASP, XAVIER (2007): *Obra completa, poesía II*. BELLVESER, R. (ed.). València: Generalitat Valenciana / Biblioteca Valenciana.
- FERRANDO MORALES, ÀNGEL LLUÍS (2015a): *La música de Nadal a Alcoi*. Alcoi: Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics /Ajuntament d'Alcoi.
- (2015b): Ausiàs March en els pentagrames del compositor Amand Blanquer (1935-2005). En HARO CORTÉS, M. (ed.): *Literatura y Ficción: «estorias», aventuras y poesía en la Edad Media II*. València: Universitat de València, 687-700 pp.
  - (En premsa): Corella amb harmonies del segle XX: la cantata *Vida de Maria* d'Amand Blanquer (1935-2005), *RCIM Revista de Cancioneros Impresos y Manuscritos*, 5, 2016.
- MIRÓ, ADRIÁN (1984): *Amando Blanquer en su vida y en su música*. Alcoy: Caja de Ahorros de Alicante y Murcia.

37 Vegeu la curiositat de les dades: 1694 i 1964.

– (2001): *Amando Blanquer en su vida y en su música (2ª parte)*. Alcoy: Caja de Ahorros del Mediterráneo.

VALLS JORDÀ, JOAN (1981): *Obra poètica*. Alicante: Instituto de Estudios Alicantinos / Excma. Diputación Provincial de Alicante.